

Referat fra koordineringsgruppemøte 26

Helsedirektoratets lokaler, Vitaminveien 4, Storo.
Fysisk og digital deltakelse.

22.11.2023, kl. 10.00-12.00

Til stede: Koordineringsgruppens medlemmer

Linda Granlund, Helsedirektoratet

Ole Berg, Helsedirektoratet (møteleder og referent)

Thea Nørgaard Breili, Helsedirektoratet

Anna Maria Karlsen, NHO Mat og Drikke

Aina Marie Lien, NorgesGruppen

Ingvill Måkestad Bovim, Rema 1000

Ingvill Størksen, COOP

Linda Vist, NHO Service og Handel

Anders Högberg, Orkla ASA

Vidar Haugsdal, Norgesmøllene AS

Trude Nordli, Sjømat Norge

Kirsti Wettre Brønner, TINE SA

Morten Karlsen, NHO Reiseliv

Mariann Jørgensen, Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund

Observatører/eksterne foredragsholdere

Gyrd Omholt Gjevestad, Helse- og omsorgsdepartementet

Liv Elin Torheim, Folkehelseinstituttet (deltok på sak 29/23)

Alexander Schjøll, OsloMet/SIFO (deltok på sak 29/23)

Hanne Seglem Tangen, Oslomet/SIFO (deltok på sak 29/23)

Olga Soleng, Mattilsynet

Møteleder ønsket velkommen til det 26. møtet i koordineringsgruppen. Alle møtedeltakere presenterte seg og møteleder leste opp den konkurranserettslige erklæringen som gjelder for møter i medhold av intensjonsavtalen. Erklæringen ble signert av møtedeltakerne som var fysisk til stede. Møteleder orienterte om at sak 30/23 SSBs utvikling av ny kostholdsstatistikk utgår grunnet sykdom. Det ble vist til sakspapirene for orientering om saken.

Sak 27/23 Helsedirektoratets arbeid inkl. status per innsatsområde

- a. Møteleder viste til at Helsedirektoratet har fulgt opp arbeidet som beskrevet i sakspapirene. Helsedirektoratet har jobbet for å fremskaffe oppdaterte tall for Nøkkelhullet for 2022, men NielsenIQ hadde på møtetidspunktet ikke mottatt data fra alle dataeierne. Saken følges opp som egen sak i neste møte.

Det regjeringsoppnevnte ekspertutvalget som skal utrede kostholdsstiltak jobber videre. Det planlegges overlevering av rapport til helse- og omsorgsdepartementet. Mer informasjon kommer så snart det er klart.

Intensjonsavtalens utmerkelser 2023: Frist for å nominere var 15. oktober. Det kom totalt 15 nominasjoner fordelt på syv nominasjoner i kategorien sunnere produkter og åtte nominasjoner i kategorien sunnere markedsføring. Dette er en nedgang fra 41 nominasjoner i 2022. Helsedirektoratet har sekretariat for arbeidet og juryen kårer vinnerne av årets utmerkelser. Finalistene offentliggjøres av helse- og omsorgsministeren som del av møtet i næringslivsgruppen på matområdet 5. desember. Vinnerne kåres i 2024.

Det ble gitt en kort orientering om prosess for revidering av kostrådene. Prosjektet er delt i to hovedleveranser: 1) Nye referanseverdier for energi og næringsstoffer og 2) nye kostråd som planlegges publisert i august 2024. [Nye referanseverdier for energi og næringsstoffer ble lansert som en digital rapport](#) i etterkant av møtet i koordineringsgruppen.

Det ble gitt en kort orientering om et stort EU-samarbeid som Norge er bedt om å koordinere og lede. Dette er et myndighetssamarbeid (joint action) innen folkehelse og forebygging av ikke-smittsomme sykdommer (NCDs). Samarbeidet består av 25 land med over 100 partnere og skal gå over 4 år. Helsedirektoratet vil involvere andre aktører etter hvert. Tema følges opp i neste møte i koordineringsgruppen.

Det ble gitt en kort orientering om arbeidet med omstilling i den sentrale helseforvaltningen. Fra 1. januar får vi et nytt Helsedirektorat med ny organisering. Per 22. november er det bare bare helsedirektør Bjørn Guldvog som vet hvilken rolle han skal ha 1. januar 2024. Det skal blant annet overføres totalt 42 ressurser fra FHI til Helsedirektoratet, men det er ikke kjent hvem dette er og hvor de skal innplasseres.

- b. **Status og planer for innsatsområde 1: salt.**

Sekretariatet orienterte om status. Det er ingen endring i status for tidligere saker i koordineringsgruppens møter om bruk av salterstatere. Helsedirektoratet avventer anbefalinger om bruk av salterstatere fra Verdens helseorganisasjon (WHO). Det er

planlagt et arrangement for alle involverte aktører i innsatsområde 1: salt, hvor [rapporten fra Fafo](#) blir publisert og drøftet, og hvor det legges opp til en diskusjon om behov og forventninger om videre aktiviteter på saltområdet. Helsedirektoratet har besluttet å utsette arrangementet grunnet mange andre store oppgaver. Det er p.t. ikke satt noen ny dato.

c. Status og planer for innsatsområde 2: tilsatt sukker.

Anna Karlsen fra NHO Mat og Drikke orienterte om status. Det er siden forrige møte i koordineringsgruppen den 13. september ikke blitt gjennomført felles aktiviteter for aktørene i innsatsområdet. Arbeidet for å redusere tilsatt sukker i næringsmidler og matretter og tiltak for å redusere inntaket av tilsatt sukker i befolkningen pågår imidlertid innad i de enkelte virksomhetene i samme omfang som tidligere i avtalen.

d. Status og planer for innsatsområde 3: mettet fett.

Anna Karlsen fra NHO Mat og Drikke orienterte om status. Det er siden forrige møte i koordineringsgruppen den 13. september ikke blitt gjennomført felles aktiviteter for aktørene i innsatsområdet. Arbeidet for å redusere mettet fett i næringsmidler og matretter og tiltak for å redusere inntaket av mettet fett i befolkningen pågår imidlertid innad i de enkelte virksomhetene i samme omfang som tidligere i avtalen.

e. Status og planer for innsatsområde 4:

Arbeidet i innsatsområdet ledes av Norges Frukt-og Grønnsakgrossisters Forbund, Baker- og Konditorbransjens Landsforening og Sjømat Norge. Sjømat Norge presenterte status for innsatsområdet.

Det planlagte #MerAv-seminaret 14. november ble avlyst pga. lav påmelding. #MerAv-gruppen ser at det er krevende å få til oppslutning om seminar og konkurranser. Gruppen er åpne for innspill på hvordan en kan ta arbeidet videre og få til aktiviteter som har betydning i det store bildet. Det kom kommentarer i møtet om at arbeidet med innsatsområde 5 bør prioriteres, og at samarbeidet i dette innsatsområdet trolig også vil ha positiv effekt for innsatsområdet 4, i tillegg til innsatsområdene 1-3. Se også referat fra sak 28/23.

En mulighet for å kåre vinnerne av intensjonsavtalens utmerkelse som del av et #MerAv-seminar ble løftet.

f. Status og planer for innsatsområde 5: Påvirkning av forbrukeratferd.

Sekretariatet orienterte kort om status for arbeidet. Det ble gjennomført Nøkkelhullkampanje i uke 38-41 som planlagt. Fødevarestyrelsen i Danmark har kjøpt ut den norske kampanjen og viste den i samme tidsprom i Danmark. Helsedirektoratet fortsetter always-on løpet med Lev.

Sak 28/23 Påvirkning av forbrukeratferd for å bidra til sunnere kosthold gjennom bevisste og ubevisste valg

- a. Helse- og omsorgsdepartementet innledet saken. Samarbeidet gjennom innsatsområde 5, påvirkning av forbrukeratferd gjennom bevisste og ubevisste valg, er viktig. Det finnes mange elementer som inngår i innsatsområde 5. Et eksempel på tiltak er bevisst bruk av hylleplassering for å gjøre det enklere å velge sunt. HOD foreslo at hylleplassering kan være et eksempel på virkemiddel som kan diskuteres i en workshop.

Det kom innspill om at det er behov for å se på flere mulige tiltak. Det kan også være aktuelt å utfordre referansegruppen om å komme med forslag til aktuell tematikk for å bredde ut samarbeidet innen innsatsområdet. Det ble kommentert at de konkurransemessige hensynene ift. de konkurranserettslige retningslinjene som gjelder for intensjonsavtalen ([vedlegg 1 til avtalen](#)) selvfølgelig må hensyntas i samarbeidet.

Det ble enighet om å sette ned en programkomité som ledes av NHO Service og Handel, som kan se på muligheter for workshop/seminar eller andre tiltak innen innsatsområde 5. Programkomitéen kan ha møte med aktuelle medlemmer fra referansegruppen for innspill og presentere forslag i neste møte i koordineringsgruppen. Det ble fremhevet at det vil være viktig også å se til rapporten som presenteres av ekspertgruppen som skal se på kostholdstiltak, jf. sak 27/23, samt innsikt i forbindelse med arbeidet for revisjon av kostrådene.

Programkomitéen består av NHO Service og Handel (leder), NHO Mat og Drikke, Sjømat Norge og Helsedirektoratet. I tillegg forespørres Virke dagligvare, Virke servicehandel og dagligvareaktørene om å være medlemmer. NHO Service og Handel følger opp denne saken, som også settes opp som sak i neste møte i koordineringsgruppen. Det ble kommentert i møtet at Helsedirektoratet, som koordinator for innsatsområdet, forventes å ta en tydelig rolle i innsatsområdet selv om arbeidet med programkomitéen nå tas videre av NHO Service og Handel.

Sak 29/23 Hvordan måle markedsføringstrykk av usunn mat og drikke mot barn?

- a. Liv Elin Torheim fra Folkehelseinstituttet innledet. Som oppfølging av [folkehelsemeldingen](#) har Stortinget bedt regjeringen innføre et forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke mot barn og unge under 18 år i inneværende år. WHO ønsker også strengere regelverk på dette området.

Tidligere i år lanserte FHI en rapport om [metoder og indikatorer for kartlegging og overvåkning av matomgivelser i Norge](#). Et av punktene som ble omtalt i rapporten var behov for kartlegging av markedsføring av usunn mat og drikke overfor barn og da spesielt digital markedsføring. FHI har kontaktet SIFO som gjorde en pilotundersøkelse om dette i 2020. SIFO benyttet da en applikasjon (KidAD) fra WHO Europa som senere har blitt utviklet videre av WHO Europa. Nå ønsker SIFO å gjennomføre en større kartlegging for å se på det reelle markedsføringstrykket av mat og drikke mot barn og unge under 18 år. Målet er å monitorere barn og unges eksponering for reklame mot usunn mat og drikke på

sosiale medier. 90 % av alle barn og unge er på sosiale medier. Forslag til metode ble presentert. SIFO ønsker også i denne undersøkelsen å benytte applikasjonen KidAD og invitere 50 barn og unge 13-18 år til å delta i studien. Innsamling av data vil foregå over en uke og det vil bli brukt et kunstig intelligensverktøy for å sortere ut bilder som ikke er reklame. Det er mål om gjennomføring av studien i 2024, men finansiering av studien er foreløpig ikke på plass.

Flere i koordineringsgruppen var positive til arbeidet og planene for en slik kartlegging. Det ble presisert at det er viktig å kartlegge hvilken aktivitet som er fra norske vs. internasjonale aktører. Det ble også kommentert at 50 personer synes som et lavt antall deltakere. Det kom spørsmål om SIFO tror at det at deltakerne er med i en studie vil påvirke brukernes aktivitet. Videre at det er viktig å reflektere over tidspunkt for undersøkelsen. SIFO kommenterte at antall i studien er antall personer, ikke antallet skjermbilder, så det er viktig å ikke kun fokusere på at det er 50 personer, men at det kanskje er snakk om å analysere oppimot 10.000 bilder. Det at applikasjonen vil være på hele døgnet vil trolig medføre at bruken ikke påvirkes sammenlignet med normal atferd. Det blir interessant å se på reklametrykk for ulike type produkter, f.eks. mat vs. klesprodukter.

Sekretariatet takket for et godt innlegg og ønsket SIFO lykke til med det videre arbeidet.

Sak 30/23 SSBs utvikling av ny kostholdsstatistikk

- a. Sak utgikk grunnet sykdom. Møtedeltakerne henvises til sakspapirene for status i arbeidet. Det planlegges å publisere data for 2018 i løpet av første halvdel av 2024, for deretter å publisere data for 2019-2021 så snart disse er klare. Helsedirektoratet og SSB jobber med å ferdigstille FoU-avtale for dette prosjektet for 2024.

Sak 31/23 Mulighet for å etablere et merke eller en felles setning for aktører som er med i intensjonsavtalen for et sunnere kosthold

- a. Helse- og omsorgsdepartementet innledet saken. HOD og Helsedirektoratet har sett videre på muligheter for å utvikle et merke eller en logo for aktører som er med i intensjonsavtalen for et sunnere kosthold, jf sak 25/23 i forrige møte 13. september 2023. Det er gode erfaringer med logoen som ble utviklet for Saltpartnerskapet. Å styrke kjennskapen til intensjonsavtalen, styrke omdømme til arbeidet og å lette rekruttering til avtalen er blant fordelene. Mulige utfordringer/ulempes er at et merke ikke må være i strid med regelverket, at det ikke kan benyttes mot forbruker eller på emballasje, at det er usikkert hvordan en logo vil bli oppfattet av eksterne og at en logo først vil være klar ved utløpet av avtaleperioden. Det ble presisert at saken ikke var avklart med politisk ledelse.

Det ble fremmet spørsmål om hvem et slikt merke skal være for. Det skal være for bransje og brukes business til business, og viser at bedriften tar samfunnsansvar. Et merke/logo for intensjonsavtalen vil være positivt for å bygge merkevaren "intensjonsavtalen for et sunnere kosthold". Bransjen vurderer at det dette er verdifult selv om vi er kommet halvveis i avtaleperioden.

Det ble enighet om at: Helse- og omsorgsdepartementet går videre med saken og avklarer internt om det er støtte for å jobbe videre med saken. Saken følges opp i neste møte.

Sak 32/23 Rapport til næringslivsgruppen

- a. Sekretariatet presenterte utkast til innholdsfortegnelse for rapport til næringslivsgruppemøtet 5. desember. Det bes om at status per innsatsområde sendes innen utgangen av fredag 24. november. Rapport skal ferdigstilles og sendes til Helse- og omsorgsdepartementet mandag 27. november.

Sak 33/23 Dato og saker for neste møte i koordineringsgruppen, og forslag til møtedatoer i 2024

- a. Helsedirektoratet har behov for å flytte neste møte i koordineringsgruppen til 6. mars 2024. Sekretariatet sender innkalling til møtet 6. mars kl. 10-13.

Forslag til saker:

- Helsedirektoratets arbeid inkl. status per innsatsområde, gjennomgang av nøkkelhullstall for 2022 og status for arbeidet med revidering av de norske kostrådene
- SSBs utvikling av ny kostholdsstatistikk
- Presentasjon av rapport fra ekspertutvalg kosthold
- Oppfølging status for markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn og unge
- Innsatsområde 5 – oppfølging fra programkomité
- Informasjon om Joint Action-NCD, myndighetssamarbeidet på folkehelseområdet
- Presentasjon av data fra Tradesolution for innsatsområdene 2 og 3

Sak 34/23 Eventuelt

- a. Det ble gitt honnør til Helsedirektoratet for godt innlegg i Debatten om ultraprosessert mat. Helsedirektoratet ble oppfordret til å skrive noe om ultraprosessering på helsenorge.no.